

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ І АУДИТУ

Кафедра обліку у виробничій сфері

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Бухгалтерський облік (загальна теорія)»

на тему:

Процес виробництва як об'єкт бухгалтерського обліку

Студента (-ки) 3-о курсу групи _____

напряму підготовки 6.03.05.09 «Облік і аудит»

_____ Миськів В. І. _____

(прізвище, ім'я)

Науковий керівник: Назарова І.Я.

(посада, вчене звання, науковий ступінь,

прізвище, ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка ECST _____

Члени комісії:

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ТЕРНОПІЛЬ, 2016

План:

Вступ

1.Виробництва та їх види (основні, допоміжні, обслуговуючі)

2.Витрати виробництва та їх класифікація

3.Методика формування фактичної собівартості випущеної продукції

Висновок

Зміст:

Вступ.....	3
1.Виробництва та їх види (основні, допоміжні, обслуговуючі).....	6
2.Витрати виробництва та їх класифікація.....	10
3.Методика формування фактичної собівартості випущеної продукції.....	13
4. Методика обліку витрат та калькулювання собівартості продукції.....	17
Висновок.....	25
Список використаної літератури.....	28

Вступ

Процес виробництва займає центральне місце в схемі кругообігу господарських засобів. Під даним процесом слід розуміти виготовлення продукції на підприємстві, виконання робіт та надання послуг. Здійснення його можливе лише за таких умов, коли поєднуються засоби праці з їх предметами та при активній ролі робочої сили.

Завданнями обліку процесу виробництва доцільно вважати:

- облік матеріальних і трудових витрат, пов'язаних із процесом виробництва;
- розмежування здійснених витрат між кількістю готової продукції і виробами, що перебувають у незавершеному виробництві;
- визначення собівартості одиниці готової продукції, і також аналіз динаміки заміни структури собівартості продукції у розрізі елементів витрат.

Облік затрат на виробництво продукції, виконання робіт і надання послуг здійснюється на спеціально відведеному у плані рахунків рахунку 23 "Виробництво", на якому по дебету показуються затрати, пов'язані із виробництвом, а по кредиту — оприбуткування готової продукції на склад підприємства.

Облік і внутрішньогосподарський контроль виробництва відіграє дуже важливу роль. Від його правильної організації залежить достовірність визначення найважливіших економічних показників роботи як підприємства в цілому, так і його виробничих підрозділів - цехів. У зв'язку з цим актуальність теми курсової роботи, пов'язана з вивченням бухгалтерського обліку та контролю виробництва є дуже актуальною.

Метою роботи вважається вивчення методики та практики організації бухгалтерського обліку виробництва й розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності внутрішньогосподарського контролю виробництва.

Для досягнення поставленої мети в роботі розглянуто наступні запитання:

- Сутність виробництва і їх видів ;
- Витрати виробництва їх класифікація.
- Методика формування фактичної собівартості випущеної продукції.
- Методика обліку витрат і калькулювання собівартості продукції.

1.Виробництва та їх види (основні, допоміжні, обслуговуючі).

Важливим у процесі кругообороту капіталу виступає процес виробництва, котрий являє собою сукупність операцій із виготовлення продукції, виконання робіт й наданням послуг. Він здійснюється у результаті взаємозв'язку факторів виробництва: засобів праці, предметів праці і живої праці. Що зумовлює відповідні витрачання підприємства на виготовлення продукції: витрати сировини і матеріалів для виготовлення продукту, амортизації засобів праці зайнятих у виробництві, заробітної плати, нарахованої працівникам, й інші витрати, пов'язані із організацією і управлінням процесом виробництва. Всі розходи, пов'язані із виготовленням, в сукупності складають виробничу собівартість виготовленої продукції (виконаних робіт, наданих послуг). Таким чином, процес виробництва — це процес реалізації витрат, результатом якого є продукція (роботи, послуги).

Виробничий процес — це сукупність взаємозалежних основних, допоміжних і обслуговуючих процесів праці й знарядь праці із метою створення споживчих вартостей — корисних предметів праці, потрібних для виробничого або особистого споживання. У процесі виробництва працівники впливають на предмети праці за допомогою знарядь праці та створюють нові готові продукти, наприклад, верстати, машини, товари всенародного споживання і т. д. Предмети та знаряддя праці, будучи речовинними елементами виробництва, на підприємстві знаходяться у визначеному взаємозв'язку один з одним: конкретні предмети обробляють лише визначеними знаряддями праці, вже самі по собі вони мають системні властивості. Проте жива праця повинна охопити ці речі й тим же ж почати процес перетворення їх в продукт. Тому, виробничий процес — це насамперед трудовий процес, тому, що ресурси, використовувані людиною на його вході, як інформація, та матеріальні засоби виготовлення є продуктом попередніх процесів праці. Розрізняють основні, допоміжні та обслуговуючі виробничі процеси

(рис.1).

Рис. 1. Структура виробничого процесу

Залежно від характеру і призначення виконуваних процесів виробництво поділяється на основне, допоміжне (підсобне) та обслуговуюче. Основне – це виробництва, цехи, дільниці, які беруть участь в виготовленні продукції. Допоміжне (підсобне) виробництво використовується для обслуговування цехів основного виробництва: виконання робіт по ремонту основних засобів, забезпечення інструментом, запасними частинами для ремонту устаткування, різноманітними видами енергії (парою, холодом), тарою, транспортними і іншими послугами.

Основні виробничі процеси — то та частина процесів, у котрій відбувається зміна форм, розмірів, особливостей внутрішньої структури предметів праці та перетворення їх в готову продукцію.

До допоміжних виробничих відносять такі процеси, результати яких застосовуються в головних процесах, для забезпечення їх ефективного здійснення.

Обслуговуючі виробничі процеси — це процеси роботи із надання послуг, потрібних для здійснення основних та допоміжних виробничих процесів.

Основні, допоміжні й обслуговуючі виробничі процеси мають тенденції розвитку й удосконалення. Безліч допоміжних виробничих процесів може бути передано спеціальним бригадам, що в великій частині випадків забезпечує більш ефективну їх дію. З підвищенням рівня механізації й автоматизації основних і допоміжних процесів, обслуговуючі процеси поступово стають невід’ємною частиною основного виробництва, відіграють організуючу роль в автоматизованих та особливо у гнучких автоматизованих виробництвах.

Основні, або в деяких випадках і допоміжні, виробничі процеси протікають у різних стадіях (або фазах).

Стадія — це відособлена частина виробничого процесу, на котрій предмет праці переходить в інший більш якісний стан.

Основні виробничі процеси протікають в наступних стадіях: заготівельна, обробна, складальна та регулювально-налагоджувальна.

Заготівельну стадію призначають для виробництва заготовок деталей. Вона характеризується досить різними методами виробництва. Наприклад, розкрій чи різання заготовок деталей із листового матеріалу, виготовлення заготовок методами лиття, штампування, кування і т. д. Основна тенденція розвитку технологічних процесів на даній стадії полягає в наближенні заготовок до форм та розмірів готових деталей. Знаряддями праці на даній стадії є відрізні верстати, пресово-штампувальне устаткування, гильотинні ножиці й ін.

Обробна стадія — друга в структурі виробничого процесу — включає механічне та термічне оброблення. Предметом праці тут виступають заготовки деталей, знаряддями праці — в загальному різні металорізальні верстати, печі для

термічного оброблення, апарати для хімічного оброблення. В результаті виконання цієї стадії деталям надаються розміри, що відповідають заданому класу точності.

Складальна (складально-монтажна) — це стадія виробничого процесу, у результаті якої виходять складальні одиниці (дрібні складальні одиниці, підвузли, вузли, блоки) чи готові вироби. Предметом праці на даній стадії є деталі й вузли власного виготовлення, а також отримані із сторони (комплектуючі вироби). Розрізняють дві основні організаційні форми складання: стаціонарне та рухливе. Стаціонарне складання — це вироби в той момент, коли виготовляються на одному робочому місці (деталі подаються). За рухливого складання вироби створюються у процесі його рухання від одного робочого місця до іншого. Проте знаряддя праці тут не такі різноманітні, як на обробній стадії.

Основними з них є усілякі верстати, стенди, що транспортують і направляють пристрої (конвеєри, електрокари, роботи й ін.). Складальні процеси, як правило, характеризуються значним обсягом робіт, виконуваних вручну, тому їх механізація й автоматизація — головна задача удосконалювання технологічного процесу.

Регулювально-налагоджувальна — заключна стадія у структурі виробничого процесу, яка проводиться із метою одержання необхідних технічних параметрів готового виробу. Предметом праці тут виступають готові вироби чи їх окремі складальні одиниці, знаряддя праці, універсальна контрольно-вимірвальна апаратура й спеціальні стенди для іспитів.

Складними процеси — це процеси, які шляхом з'єднання частин виходять готові продукти праці тобто складні вироби (верстати, машини, прилади і т. д.).

Рух предметів праці в виробничому процесі здійснюється так, що результат праці одного практичного місця виступає вихідним предметом для іншого, тому кожен останній в часі та в території дає роботу наступному.

Від точної та доцільної організації виробничих процесів (особливо основних) залежать результати виробничо-господарської діяльності підприємства, економічні показники його роботи, собівартість продукції, прихід і рентабельність виробництва, розмір незавершеного виробництва і розмір оборотних коштів.

2. Витрати виробництва та їх класифікація.

Витрати — скорочення економічних вигод в вигляді виходу активів чи зростання зобов'язань, що спричиняють до зменшення власного капіталу підприємства (винятком є зменшення капіталу за рахунок його вилучення чи поділу між власниками).

Витрачаннями звітного періоду визнаються чи скорочення активів, чи зростання зобов'язань, які призводять до скорочення власного капіталу діла (винятком виступає скорочення капіталу внаслідок вилучення його чи розподілу власниками), за умови, що дані витрати можуть бути правельно оцінені.

Витрати стають затратами конкретного етапу одночасно із визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені.

У випадку, коли затрати неможливо прямо прив'язати із доходом певного періоду, вони відсвічуються в складі витрат цього звітного періоду, у котрому вони були здійснені.

Класифікація витрат підприємства

Ознаки та її характеристика витрат

1. За центрами відповідальності (за місцевістю виникнення витрат)
Зведені по: - підприємству ; - структурних підрозділах; - цехах; - дільницях; - центрах витрачання; - центрах відповідальності

2. За характером виготовлення

В основному, допоміжному чи обслуговуючому виробництві

3. За єднанням (однорідністю) витрат

Одноелементні і комплексні

4. За видами витрачання

За економічними елементами і за статтями калькуляції

5. За способами перенесення вартості на продукцію

Прямі й непрямі

6. За ступенем впливу обсягу виробництва на рівень затрат

Змінні й постійні

7. За календарними періодами

Поточні, довгострокові, одноразові

8. За доцільністю витрачання

Продуктивні і непродуктивні

9. За формулюванням відношення до собівартості продукції

На продукцію, витрати періоду

Усі затрати на виробництво вставляються у собівартість окремих видів товарів, робіт та послуг (в тому числі окремих виробів, виготовлених по індивідуальному замовленні), груп однорідних творів, типових представників виробів, напівфабрикатів [9, с. 168].

Основні підходи до класифікації виробничих затрат підприємства

За доцільністю витрачання затрати поділяються на продуктивні й непродуктивні. Продуктивні - передбачені технологією і організацією виробництва. Непродуктивні - не обов'язкові, які виникають в результаті конкретних недоліків організації виробництва, порушення технології тощо.

За формулюванням відношення до собівартості продукції відрізняють витрати на продукцію і витрати періоду. Витрати на продукцію - це затрати, які є пов'язані із виготовленням. В виробничій сфері до даних витрачання належать всі витрати (матеріали, зарплата, амортизація верстатів тощо), пов'язані із функцією виробництва продукції [9, с. 171].

Затрати на виробництво продукції створюють виробничу собівартість продукції (робіт, послуг). Утрати періоду - це витрачання, які не включаються у виробничу собівартість і розглядаються як витрати певного періоду, у котрому вони були здійснені. Це витрати на управління, збут продукції і інші операційні витрати. Витрати на підприємстві формуються у залежності від видів його діяльності. Основна діяльність - це операції, пов'язані із виробництвом чи реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), котрі забезпечують основну частку доходу підприємства.

Операційна діяльність - головна діяльність діла і теж інші види діяльності, котрі не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю. Інвестиційна діяльність - це придбання та продаж довгострокових активів і так само інших інвестицій, котрі не виступають еквівалентами грошових коштів.

Фінансова діяльність - це поведінка, котра призводить до зміни розміру й складу приватного та запозиченого капіталу підприємства.

Надзвичайна діяльність - явища чи операції, котрі розбігаються від нормальної діяльності підприємства, й не очікується, що вони повторюватимуться періодично чи в кожному прийдешньому звітному періоді [2, с. 21-22].

Виходячи із вищевикладеного можна зробити певні умовиводи, про те, що собівартість продукції - це виражені у грошовій формі спільні витрати на підготовку й випуск продукції (робіт, послуг). Собівартість характеризує ефективність усього процесу виробництва на підприємстві, оскільки в ній відображаються рівень організації виробничого процесу, технічний рівень, продуктивність праці та ін. Чим краще працює підприємство і ефективніше тратить виробничі ресурси, тим нижча собівартість продукції (робіт, послуг).

3.Методика формування фактичної собівартості випущеної продукції.

Процес виробництва виступає сукупністю учинів із виготовлення продукції і одним із основних ходів господарської діяльності. В процесі виробництва прийнято використовувати природні ресурси, сировина, матеріали, паливо, енергія, трудові ресурси, основні засоби, трапляються інші затрати. У зв'язку із цим на рахунках бухгалтерського обліку повинний своєчасно, повно і правдиво відображатися інформація про фактичні витрати на виробництво продукції, котра використовується, щоб обчислити (калькулювання) фактичної собівартості окремих її видів, або також для контролю за раціональним уживанням трудових, матеріальних й фінансових ресурсів.

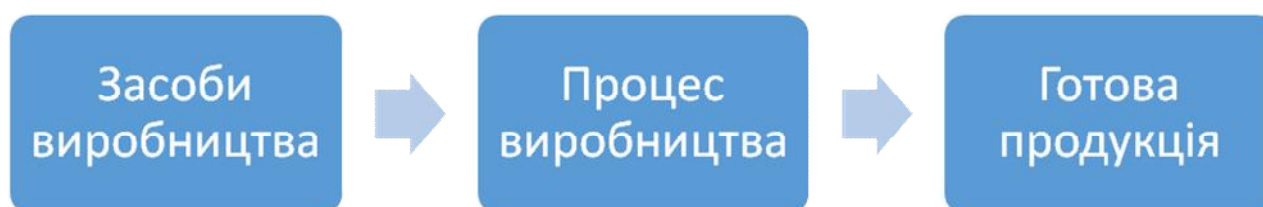

Рис. 2. Схема процесу виробництва

Собівартість продукції -
 виражена у грошовій формі витрат підприємства на виробництво й реалізацію продукції (робіт, послуг). Розрізняють наступні види собівартості:

- 1) виробнича собівартість (зображає затрати на виробництво продукції);
- 2) повна собівартість (окрім витрат на виробництво, включає витрати на збут).

Собівартість як показник використовують для:

- оцінки рівня господарювання підприємства (за видами і об'єктами діяльності) і його структурних підрозділів;
- контролюванню за ефективністю витрачання природних, матеріальних, трудових та фінансових ресурсів;
- формулювання економічної ефективності інвестиційної й інноваційної діяльності, запровадження заходів на рахунок забезпечення більш дієвого технологічного ходу господарювання;
- розроблення й встановлення цін на продукцію (роботи, товари та послуги);
- формулювання економічної доцільності і вигідності здійснення підприємницької діяльності за різними об'єктами господарювання [3, с. 56]

Для точного формулювання собівартості продукції у обліку витрати на виробництво можна згрупувати за наступними ознаками .

Основні витрати- це ті витрати, котрі пов'язані із виробництвом продукції і складають її матеріальну основу.

Накладні витрати-затрати, пов'язані із обслуговуванням виробництва та управління.

Прямі витрати-затрати, котрі пов'язані із виготовленням певного виду продукції; їх заносять загалом на собівартість продукції (робіт, послуг).

Непрямі витрати- пов'язані із виготовленням декількох видів продукції, тому в собівартість продукції прямо не відносять; непрямі витрати включаються в собівартість окремих видів продукції за чіткою ознакою, за допомогою спеціальних методів.

До виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) приймають затрати, які дозволено побачити на рис. 3.

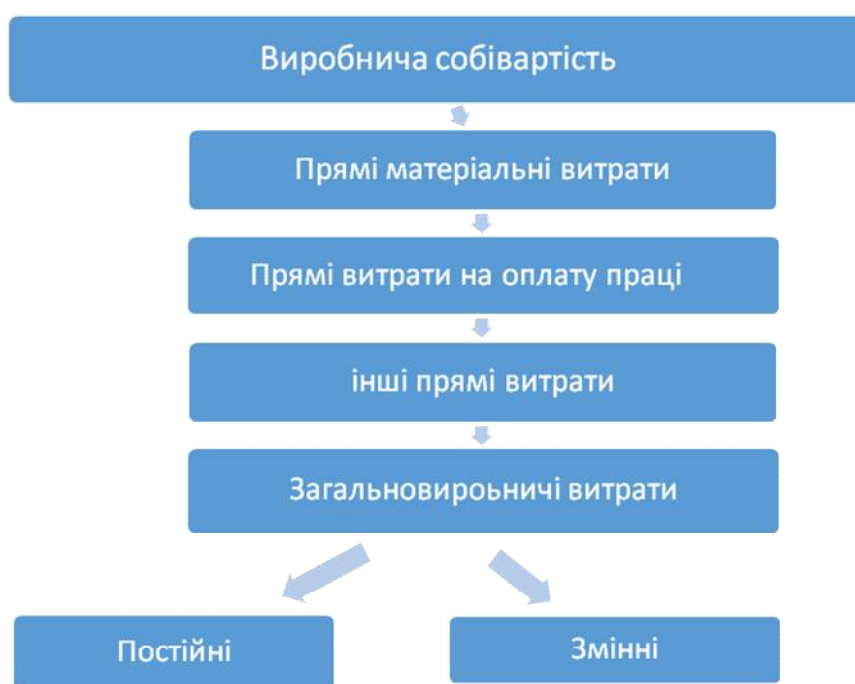

Рис. 3. Витрати, що включаються у собівартість продукції

Утрати на виготовлення обліковують на рахунках, які призначені для відбиття процесу виробництва. Головним рахунком виступає рахунок 23

"Виробництво", на котрому віддзеркалюють прямі затрати, які є пов'язаними із випуском продукції, виконанням робіт і наданням послуг, та визначається справжня собівартість готової продукції.

Аналітичний облік на рахунку 23 "Виробництво" йдеться в розрізі видів основного і помічного незавершених створень, за видами продукції (робіт, послуг).

Залишок на рахунку 23 "Виробництво" на фінал періоду показує вартість незавершеного виробництва. Залишок відображають у другому розділі активу балансу. Прямі затрати, пов'язані із виготовленням продукції (робіт, послуг), списуються по дебету рахунка 23 "Виробництво" із кредиту рахунків 20 "Виробничі запаси", 66 "Розрахунки за виплатами працівників" тощо.

Утрати, підібрані на рахунку 91 "Загально-виробничі витрати", під кінець періоду списуються по дебету рахунка 23 "Виробництво". Після списання й поділу непрямих витрат по рахунку 91 "Загально-виробничі витрати" сальдо відсутнє. Рахунок закривається й у балансі не потрібно відображати. Підібрані по дебету рахунка 23 "Виробництво" прямі і непрямі витрати складають фактичну собівартість виготовленої продукції. На реальну собівартість випущеної із виготовлення готової продукції складають запис:

Д-т рах. 26 "Готова продукція" - К-т рах. 23 "Виробництво".

Правдиву собівартість випуску приготовленої продукції розраховують наступним чином: до вартості незавершеного виробництва на початок періоду додають поточні витрати за період (сума дебетового обороту) та віднімають вартість незавершеного виробництва на кінець періоду.

$$1) \text{ФС} = \text{НВп} + \text{ПВ} - \text{НВк},$$

ФС - фактична собівартість випуску готової продукції;

НВп- вартість незавершеного виробництва на початок періоду;

ПВ- поточні витрати за період;

НВк- вартість незавершеного виробництва на кінець періоду.

Фактичну собівартість продукції визначають тільки під кінець періоду, тому протягом періоду одержану із виготовлення готову продукцію оприбутковують за плановою собівартістю. Що дає можливість простежити рух готової продукції під час виконання господарських операцій. Під кінець періоду планову собівартість коректують до фактичної (рис. 4).

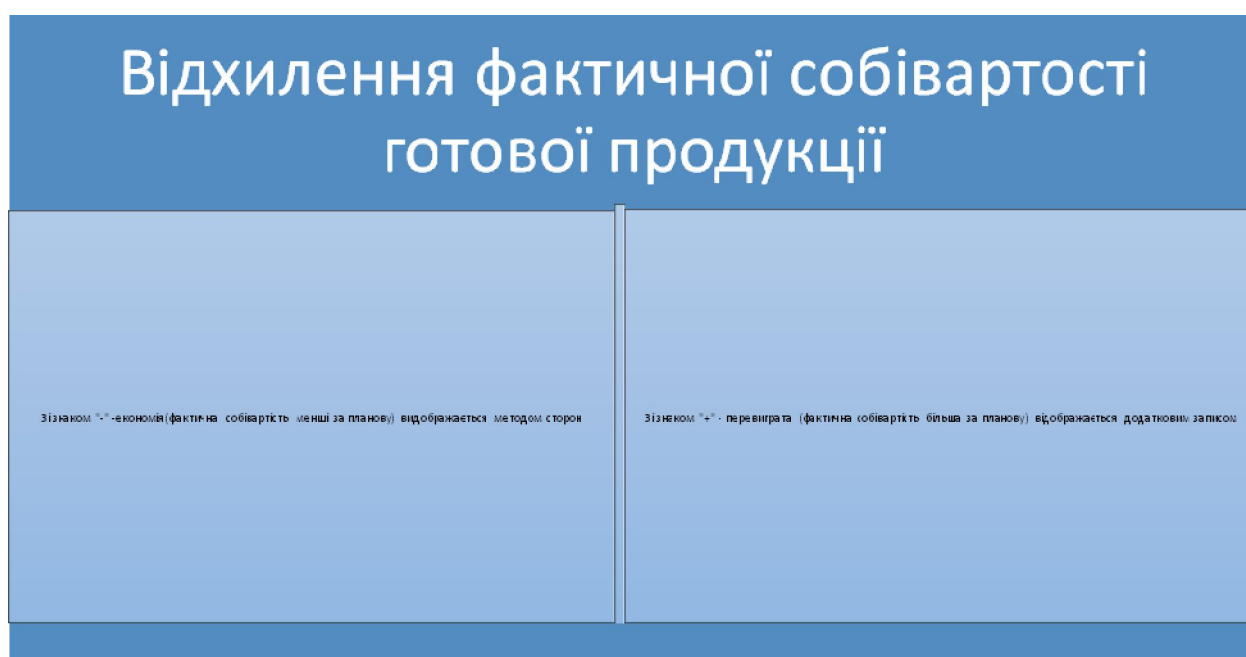

Рис. 4. Відхилення фактичної собівартості готової продукції та методи відображення його у бухгалтерському обліку

Отже, на дебеті рахунків виготовлення віддзеркалюють усі розходи із виробництва продукції, на кредиті - витрачання, котрі увійшли у собівартість готової продукції, тобто випуск продукції за її фактичною собівартістю.

4. Методика обліку витрат та калькулювання собівартості продукції.

Облік витрат підприємства ведуть за трьома основними напрямками: за елементами; за місцями виникнення і центрами калькуляції; за об'єктами калькуляції (по окремим виробам (послугам), групам виробів (послуг), переділам, замовленням тощо).

Методом обліку витрат на виготовлення виступає система прийомів та способів їхнього спостереження, виміру, оцінки, реєстрації, узагальнення та розподілу за калькуляційними статтями й об'єктами обліку.

Поділ витрат для фінансової звітності регулюється Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку № 16 “Витрати” і галузевими рекомендаціями, що узгоджуються із певним стандартом.

Різноманітність об'єктів обліку та особливості різноманітних виробництв потребують застосування різних методів обліку витрат на виготовлення. Визначальними чинниками в виборі методу обліку витрат на створення і калькулювання собівартості продукції виступає: галузь діяльності і тип виробництва; особливості технологічного процесу; номенклатура продукції; організаційна структура підприємства; тактичні і стратегічні плани підприємства тощо. Застосовують зазвичай прийдевні основні методи обліку витрат на виробництво: попроцесний, позамовний, попередільний, нормативний, котловий.

Попроцесний (попередільний) метод обліку витрат на виробництво являється одним з самих розповсюджених на підприємствах. Переділ — це визначена сукупність технологічних операцій, завдяки виконанню котрих на останній одержують продукт праці, готовий для даної сукупності (напівфабрикат тощо). Витрати враховуються за процесами (переділами, фазами) виробництва визначених видів продукції. На всіх стадіях обліку витрати групуються стосовно виробництва визначеної продукції.

Попередільний метод поділяється на однопередільний та багатопередільний. При однопередільному методі всі діяльності з виробництва кінцевої продукції підприємства відбуваються у одному цеху (дільниці). При багатопередільному методі виробництва кінцевого продукту поділено загалом на низку технологічних процесів, результатом яких виступає отримання сировини для наступного переділу.

Позамовний метод полягає у тому, що затрати враховуються за окремими замовленнями. Той метод обліку застосовується, наприклад, у ремонтних майстернях виробництв.

Нормативний метод видається для забезпечення розкладання фактичних витрат на утрати за нормами, відхилення від норм та зміни норм. При цьому методі організовується оперативний облік відхилень фактичних витрат від установлених норм. Наприклад, в технологічних картах та господарських завданнях встановлюються нормативні витрати й відбувається облік виконання планових завдань. В багатьох документах повсякдень фіксуються утрати за нормами та фактичні (витрата пального й ін.).

Котловий метод обліку затрат на виготовлення. На деяких підприємствах, більш за все із малим обсягом виробництва, із метою зменшення витрат обліку застосовують не особлений (котловий) метод обліку витрат виробництва). При даному методі облік витрат ведеться загалом у цілому по підприємству, а собівартість виробів позначається за допомогою розподілу витрат між виробами пропорційно плановій або нормативній собівартості продукції, ціні. Основні вади цього методу полягають у тому, що недооцінюється значення достовірності складання калькуляцій, відсутній поточний контроль витрат за окремими виробами.

Із допомогою різноманітних методів обліку витрат одержують різноманітні вихідні дані з метою обрахунку собівартості продукції. Такими даними виступають суми фактичних витрат за кожним об'єктом обліку. Метод визначення собівартості продукції визначається загалом залежно від організації та технології виробництва й характеру вироблюваної продукції. У всіх випадках спочатку рахується собівартість виду продукції, та потім собівартість її одиниці.

Розподіл витрачання в Україні провадять згідно Типових положень по плануванню, обліку та калькулюванню собівартості продукції, затверджених нормативними актами і Законів України. Розподіл витрат для фінансової звітності регулюється П(с)БО № 16 "Витрати".

Витрати виробництва підприємства утворюють собівартість продукції. Вони відбиваються у бухгалтерському обліку в вигляді виробничих витрат (витрат на виробництво). Шляхом калькулювання позначаються витрати на виробництво кожного виду продукції. Тому, калькуляція виступає порядком виміру витрат на виробництво продукції.

Калькуляція — це заключний етап обліку витрат на виробництво та виходу продукції, в процесі якого визначеними прийомами та методами групуються витрати та обчислюється собівартість продукції.

Методом калькулювання виступає сукупність прийомів обрахунку собівартості виду продукції та її одиниць. Предметом калькуляції являється те, що у ній відривається, тобто утрати (витрати виробництва) підприємства, що утворюють собівартість продукції. З другого боку, калькуляція використовується у бухгалтерському обліку для грошової оцінки окремих об'єктів обліку.

В підприємницькій діяльності застосовуються наступні методи калькулювання собівартості продукції: простий, відключення витрат на побічну продукцію,

коефіцієнтів, розподілу витрат пропорційно обґрунтованій базі, нормативний, комбінований.

Простий метод заснований на рівномурозрахунку собівартості виду продукції (робіт, послуг). Даний метод застосовується, якщо в результаті виробничого процесу здобувають тільки один вид однорідної продукції та відсутнє незавершене виробництво. В такому випадку об'єкт обліку витрат збігається із об'єктом калькуляції. Собівартість виду продукції визначають загальною сумою врахованих витрат за таким об'єктом, проте собівартість калькуляційної одиниці — шляхом ділення суми утрат на кількість одиниць продукції (робіт, послуг).

Метод включення витрат на вторинну продукцію притягують, зазвичай, коли фактична собівартість побічної продукції не рахується. Ця продукція (гній, пух, перо і т.д.) розцінюється за заздалегідь установленими цінами й виключається із сум витрат за належним об'єктом. Сума витрат, котразосталася, складає собівартість основної продукції. Таким методом сільськогосподарські підприємства обчислюють собівартість приросту маси худоби та птиці, собівартість яєць і іншої продукції.

Метод коефіцієнтів застосовується, в тому випадку, коли витрати, враховані за одним об'єктом, потрібно розподілити між видами продукції. Для розподілу витрат встановлюються коефіцієнти. Такий метод широко застосовується в сільському господарстві.

Метод коефіцієнтів знайшов вживання при визначенні собівартості продукції також в виробництвах, де виготовляється одночасно продукція кількох сортів, марок і т.д. При цьому методі вся виготовлювана продукція приводиться до одного умовного виробу, наприклад, погонного метра, тони умовного чавуну, умовної банки. Всі утрати діляться на кількість вироблених умовних одиниць продукції і, виходячи із собівартості одиниці умовної продукції, визначається із

допомогою коефіцієнтів собівартість конкретного її виду. Коефіцієнти розроблюються на кожному підприємстві із врахуванням умов виробництва (використовуваної техніки, сировини і матеріалів, кваліфікації кадрів, фактичної організації виробництва тощо). Тому, розраховані коефіцієнти не являються для підприємства незмінними та періодично переглядаються.

Метод розподілу витрат пропорційно обґрунтованій базі застосовується, коли у результаті виробничого процесу одержують декілька видів продукції, котра калькулюється, на яку коефіцієнти не встановлені. В такому випадку витрати, враховані за реальним об'єктом, розкладають між видами продукції пропорційно встановленій базі. Такою базою, наприклад, може служити продажна вартість продукції.

Нормативний метод винайдено на попередньому складанні нормативних калькуляцій на підставі технічнообґрунтованих норм витрат за основними статтями у природному й грошовому виразі. Фактична собівартість продукції при нормативному методі калькуляції поводитьсь із витрат за діючими нормами плюс-мінус відхилення від норм та зміни норм. При данім методі ведуть облік змін діючих поточних норм та визначення їх впливу на собівартість продукції, виявляють відхилення фактичних витрат від діючих норм за причинами й винними. Нормативний метод обліку витрат дає змогу здійснювати повсякденний та безперервний оперативний облік й контроль поточних затрат на виробництво. Цей порядок обліку витрат універсальна й може застосовуватись на підприємствах усіх галузей.

Аналог нормативних затрат на Заході — “стандартні витрати” (“стандарт-кост”). Їх об'єднує одна ідея — встановлення нормативів (стандартів), виявлення та облік відхилень із метою виявлення та усунення проблем у виробництві й реалізації продукції. Нажаль, вони мають й ряд відмінностей. По-перше: у

вітчизняній практиці нормативи та стандарти більш жорстко регламентуються. І, по-друге, поширені відмінності у русі витрат на рахунках бухгалтерського обліку.

Калькуляція собівартості із комплектним розподілом витрат між виробами виступає визначенням повної собівартості продукції. У повну собівартість входять прямі і непрямі витрати. Прямі витрати відносяться прямо на виготовлювану продукцію. Це матеріальні витрачання, затрати на заробітну плату основного персоналу, змінні накладні утрати, що залежать від обсягу випуску продукції. Постійні накладні витрачання та дискреційні затрати не можна безпосередньо віднести на собівартість одиниці продукції. Такі витрати розподіляються між видами виробів відповідно до обраної бази. Після поділу всіх витрат одержують калькуляцію собівартості з повним розподілом витрат між виробами. Визначається повна собівартість готової продукції, незавершеного виробництва, матеріалів на складах.

Частина витрат підприємницької діяльності носить періодичний характер та не може бути вся списана на собівартість, оскільки пов'язана із виробництвом в майбутньому. Такі витрачання відносять у затрати майбутніх періодів та списують в послідуєчих звітних періодах.

Калькуляція собівартості за змінними витратами (директ-костинг).

Особливістю методу директ-костинг виступає розподіл затрат постійні й змінні. Змінні затрати прямо залежать від об'єму продукції та асортименту. Постійні витрати від обсягу й асортименту продукції не залежать, їх величина переважно залежить від тривалості звітного періоду. Даний розподіл спрощує облік й підвищує оперативність одержання даних та, в тому числі, про прибуток.

Варто зауважити, про те, що розподіл витрат на постійні й змінні виступає в цілому умовним. Ті ж самі витрати, наприклад, залежно від місця виникнення,

можуть бути чи постійними, чи змінними. В суттєвій мірі віднесення витрат до прямих або змінних залежить від керівництва, рішень, котрі приймають.

Ще одна особливість директ-костингу це поєднання виробничого та фінансового обліку. Тобто, досягається можливість регулярного контролю за собівартістю та розміром отриманого прибутку. У свою чергу директ-костинг підрозділяють на простий та розвинений. При простому методі у обліку використовують лише змінні витрачання, але при розвиненому у собівартість включають й прямі постійні.

При директ-костингу розраховують маржу (маржинальний дохід) — різницю між ціною реалізації та змінними утратами. Якщо маржа дорівнює постійним витратам, то добирається точка рівноваги, за якою починається рентабельне виробництво товару. Точку рівноваги (Q) розраховують за формулою:

$$Q \cdot P - Q \cdot V - C = 0$$

де Q — обсяг виробництва в критичній точці;

P — ціна реалізації одиниці продукції;

V — змінні витрати на одиницю продукції;

C — постійні витрати.

Звідки

$$Q \cdot (P - V) = C$$

$$Q = C / (P - V)$$

Отже, критична точка виступає наслідком відділення постійних витрат на маржу зі змінних витрат.

Параметричні калькуляції складаються для обчислення собівартості продукції визначеної якості. Для цієї мети зі усієї сукупності корисних речовин, що містяться у продукті, виділяється основний параметр, що найбільш повно та точно характеризує його споживчу вартість.

Комбіновані методи засновані на застосуванні одночасно кількох методів обчислення собівартості.

Висновок:

В ході курсової роботи, метою якої було вивчення методології та організації обліку процесів виробництва як об'єкта бухгалтерського обліку, було вирішено комплекс завдань. За результатами роботи можна зробити наступні висновки і рекомендації.

Залежно від характеру й призначення виконуваних процесів виробництво поділяється на основне, допоміжне (підсобне) і обслуговуюче. До основного виробництва слід віднести виробництва, цехи, дільниці, котрі беруть безпосередню участь в виготовленні продукції. Допоміжне (підсобне) виробництво призначене для обслуговування цехів основного виробництва: виконання робіт по ремонту основних засобів, забезпечення інструментом, запасними частинами для ремонту устаткування, різними видами енергії (парою, холодом), тарою, транспортними й іншими послугами.

Виробництво виступає показником, котрий впливає на результати діяльності підприємства. Під незавершеним виробництвом розуміють витрати на продукцію (деталі, вироби), яка не пройшла всіх стадій обробки, передбачених технологією виробництва, встановлених випробувань, технічного приймання, не укомплектовані вироби, не закінчені або не прийняті замовником роботи і послуги товарного характеру. Виробничий процес — це трудовий процес, оскільки ресурси, використовувані людиною на його вході, як і інформація, так і матеріальні засоби виробництва виступають продуктом попередніх процесів праці. Розрізняють основні, допоміжні й обслуговуючі виробничі процеси.

Витрати виробництва - це сукупні витрати праці на виробництво товару.

Фактичну собівартість продукції визначають лише наприкінці періоду, тому протягом періоду одержану із виробництва готову продукцію оприбутковують за плановою собівартістю. Це дає можливість простежити рух готової продукції під

час здійснення господарських операцій. Наприкінці періоду планову собівартість коригують до фактичної.

Розрахунок залишків незавершеного виробництва дуже залежить від того, який на підприємстві обрано метод калькулювання собівартості та визначення витрат на виробництво. Під методом обліку витрат слід розуміти сукупність прийомів організації документування й відображення виробничих витрат. На практиці виділяють простий (однопредельного) метод при якому відсутнє незавершене виробництво, нормативний, попередільний позамовний і попроцесний.

При організації обліку незавершеного виробництва важливим моментом є нормативно-правова база. Закони, положення, інструкції регулюють порядок організації бухгалтерського обліку й складання фінансової звітності; визначають методологію обліку незавершеного виробництва, як запасів й відображають процедури формування незавершеного виробництва, як витрат на виробництво продукції (робіт, послуг); встановлюють терміни та порядок проведення інвентаризацій залишків «недобудови», а також порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, псування. Регламентовано також порядок відображення в фінансовій звітності інформації по незавершеному виробництві.

Метою бухгалтерського обліку являється забезпечення достовірності і дотримання вимог законодавства щодо відображення в фінансовій звітності тарегістрах фінансового обліку продукції (робіт, послуг), не закінчених виробництвом.

Вивчення системи первинної документації, складання якої лежить у основі калькулювання виробничої собівартості продукції, показало, що при визначенні виробничих витрат використовується широка група документів. При цьому, для кожного елемента виробничих витрат застосовуються окремі види документів, які

виступають підставою для формування інформації в синтетичному обліку. Особливістю ведення обліку собівартості є необхідність складання великої кількості облікових відомостей та реєстрів.